

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Egy szám ára 10 kr.

Hirdetmények:

3 hasábos petitors egyszer 9 kr. többszöri hirdetésnél 7 kr. Bélyegdíj 30 kr. Nyílt-tér petit sora 12 kr.

ZALAMEGYE

társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap

szellemi és anyagi részét illető közlemények a szerkesztőséghez küldendők.

Bérmertetlen leveleket csak ismert kezektől fogadunk el.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

A „Zalamegyei gazdasági egyesület“, a „Zala-eggerszegi ügyvédi kamara“ és a „Kanizsai járási, községi és körjegyzők egyletének“ hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnap.

A Gazdasági Egyesület millenáris közgyűlése.

A millenáris ünnepségek sorát vármegyénkben a Gazdasági Egyesület zárta be f. hó 5-én Keszthelyen tartott diszközgyűléssel.

Ez a tekintélyes egyesület sem akart hátra maradni az ünnepek sorából.

És nemcsak ünnepeket az egyesület, hanem egyúttal hozott határozataival örök emlékeztetővé is tette közgyűlését.

Leróta a kegyelet adóját a Georgikon halhatatlan emlékeztető alapítójának, gróf Festetics Györgynek, elhatározván, hogy arcképét a vármegyei ház gyűlésterme számára lefesteti.

Meghozta áldozatát a kulturának is, midőn elhatározta, hogy hazánk ezeréves fennállásának emlékére száz forintot ösztöndíjat alapít, amelyet a keszthelyi gazdasági tanintézet legszorgalmasabb és legjobb viseletű, zalamegyei tanulójának adományoz az intézet tanári karának véleményezése alapján.

Kimagasló pontját képezte a diszközgyűlésnek az az ünnepi beszéd, amelyet vármegyénk egyik tekintélyes férfia, a közügy lelkes harcosa, Hertelendy Ferenc lesence-tomaji nagybirtokos tartott, amely beszéd míg egy részről felölelte a gazdasági egyesület múltját, más részről egy egész agrár programot tárt a hallgatóság elé.

Az a lelkes éljenzés és zajos helyeslés, amelylyel a szónokot hallgatói kísérték, s amely megújult a beszéd befejeztével, legfényesebb tanubizonyossága volt annak a rendkívüli hatásnak, amit veleszerzőjeleért és méltó megérdemelt jutalma volt a reá fordított munkának és fáradságnak.

Üdvözljük Gazdasági Egyesületünket a diszközgyűléssel elért fényes sikerért.

Disz-szónoklat.

A zalamegyei Gazdasági Egyesület 1896. évi július 5-iki keszthelyi millenáris diszközgyűlésén tartotta Hertelendy és vándornyalaki Hertelendy Ferenc egyesületi tag.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Magyarország, ez a mi annyira szeretett édes magyar hazánk, ezredéves fennállását ünnepli! — Ezen örömteljes és magasztos ünnepségekben részt vesznek az

A „Zalamegye“ tárcája.

Pater Pacificus.

Ha kolostorba lépek, mindig bizonyos borzalom fog el. Nyomasztólag hat lelkemre az a különös levegő, mely annak zegézt zugát betölti. Hangtalanságában, nyomasztó levegőjében, derengő homályában mind csupa „memento mori“ van. Hát ha még azokkal a fekete kámszás alakokkal találkozom, kik többnyire összetett kézzel járnak; szemüket lesütik, mintha örökké a sirt keresnék. Oldalukon az a rengeteg nagy szemes olvasó, melynek végén a megváltó kereszt feketélik, mintha mutató kéz volna a sir felé, hogy ott van a vég. Nem mosolygott felénk az élet dertije, vidámsága. Nem mondja semmi, hogy szép az élet; hogy van öröm, van boldogság. Ott minden azt mondja, hogy csak eltemetett boldogság, hogy csak örömtelenség van és lemondás.

A v... i szentferenciek kolostorában több alkalommal megfordultam. Ismeretséget kötöttem egy fiatal, nagyműveltségű szerzetessel, kinek minden mozgólattól, minden szavától kitűnt, hogy serdülő éveit, ifjúkorát előkelőbb körökben töltötte. Órákig elbeszélgettem vele. Nagy olvasottsága ember volt.

Különösen feltűnt nekem az, hogy a szép halvány arcom soha még derengése senki jelent meg a mosolyon. Csak a tudományos dolgokról beszélt s mindig nagy komolysággal. Ha életviszonyait csak célzólag is érintettem, egyszerre más tárgyra terelte a beszédet. Soha sem voltam képes tőle magától megtudni, hogy mi hozta őt a kolostorba?

Egy rendkívüli esemény mindent megmagyarázott.

V... ben mindenki kíváncsian nézett egy ottani

összes politikai és társadalmi faktorok. — a magyar Nemzetnek összesége és egésze. — Részt vesz a magyar Nemzetnek ez örömeiben a legelső magyar ember, a felkent apostoli magyar Király, ő Felsége I. Ferenc József, kinek az isteni Gondviselés megengedte, hogy midőn letehetett az első ezredéves történet kiemelkedésének és dícsőségének zárókövét. — egyúttal akkor alapját tehetette annak a nagy, dícső, fényes alkotásnak, melyen a második ezredéves Magyarország felépülend: — letette annak alapkövét bölcsesége, — alkotmányos erűlete, — fennkölt nemes gondolkodása és atyai szeretete által, a mely tehetségekben és érzésekben népével összeforrt! — Ezen örömhöz esatlakozott minden magyar ember, mint egy ember, mint egy szív, mint egy lélek, az elsőtől az utolsóig, — hálát adva az isteni Gondviselésnek ezért a küzdelmes, de annál dícsőbb és annál drágább múltért, és lekönnyörögve a nemzetek sorsát intéző láthatlan kéznek irgalmát, áldását és vezérő utmutatását, egy még dícsőbb, egy még fényesebb jövőért! —

Ehhez a lelket felemelő örömhöz, — ehhez a mély hálához, — és buzgó tohászhoz esatlakozik a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület is, ezen, — külön e czéltől ma megtartott ünneplő dísz közgyűlése által, hogy mint az érintkezés és személyesítés egységének külső kifejezője, tagjai összeségének érzéseit, osztatlan egészében tolmácsolhassa. —

Mélyen tisztelt disztülés! Mi gazdák, az annyi szenvedéssel, küzdelemmel és annyi dícsőséggel telt múlt emlékének olyan örömmel, olyan lelkesedéssel áldozunk, mint nagyobb belső örömmel, büszkeséggel és hálával egyik polgára sem áldozhat ez a nemzeti ünnepnek! —

Mi gazdák a haza népességének 75 százalékát képviselve, nemcsak a zömét, — nemcsak a gerinczét alkotjuk államtestünknek, — hanem ezen államtest tápláló anyagának, — ennek az apánk küzdelmével, szenvedéssel és vérevel megszerzett és fenntartott ezeréves magyar földnek örökösei is vagyunk, kik egész szellemi és anyagi életünknek gyökereit a földben fogantattuk meg; és abba ültetjük át utódainkét is, hogy ott tenyészheszenek, mint fenntartó elemei a 2-ik ezredéves magyar hazának, — ragaszkodásunkban az apák emlékeiért, — küzdelmükben önfenntartásukért, — reményeinkben és céljaikban a gyümölesért, melyet meghoz a föld nekik: önfajuk szeretetében, — egymás megértésében, nyelvükben és egymás becsülésében, szabadságunkban! —

Ki szerethető jobban ezt a magyar földet, mint mi gazdák, kik bölcsőnk altató dalaiból már megtanultuk becsülni értékét, mert apánk vérevel vagy munkával szerezték meg, evvel tartották meg nekünk, — ebben porladva esontjaik; ennek a földnek áldozzuk mi szellemi és anyagi képességeinket, hogy az visszaadhassa nekünk megélhetésünk feltételeit; — ezért a földért küzdünk, hogy az gyermekeinké maradjon:

leány esküvőjére, kit szintén egy előkelő uri ember je gyezett el.

Az esküvő délutánra volt tervezve.

Már ebéd után szállingózott a kíváncsi nép s kezdett helyet foglalni a szentferencendiek nagy templomában.

A quardián ebéd alatt oda szolt az én ismerősöm höz:

Pater Pacificus, a mai díszes esküvőt ön fogja végezni. Öt órakor lesz. Jó lesz, ha egy kis beszédet is fog intézni a házaspárhoz.

A halvány képű szerzetes arca még sápadtabbá lett; meghajította magát az agg quardián előtt s reszketeg hangon felelte:

— Igenis is uram — atyám.

Azután ott hagyta a rectoriumot és felment szobájába; bezárkózott, hogy elmélkedjék.

Eljött az öt óra.

A templom akkor már zsúfolásig megtelt a kíváncsiak seregével. A templomi dékán csak erős küzdelemmel tarthatta fenn az oltár körüli tért az esküvői nép számára.

Pontban 5 órakor fényes fogatok robogtak a templom elé s megállottak a sekrestye ajtó körül.

Csupa fény, csupa ragyogás volt ott minden.

Az ezreket érő fogatok, az ezreket érő ruhák, a ragyogó ékszeres valóságosan megkápráztatták a szemet. Ilyen fényben azt sem látja az ember, hogy melyik arcon ragyog öröm, boldogság, megelégedés, melyiken ül sötét bú, gond, aggodás.

A násznép méltóságos csenddel vonul be a sekrestyén át a szentélybe s az oltár köré rakott székeken helyet foglal.

ezért vagyunk mi összeforva e földdel a múlt emlékében, a jelen szeretetében és a jövő reményében elválaszthatlanul.

Szakítsák ki életgyökereinket e földből, egy talán termékenyebb, egy talán hálásabb földbe átültetve, mi ott élni nem tudunk, mert e földnek tápanyagához, — és ennek az égaljnak viszonyaihoz vagyunk szokva, ehhez teremtve!

Ki szerethető jobban e földet, mint mi, kik a szó táj értelmében még az önzés által is erre vagyunk utalva, ebben találván fel megélhetésünket; — ki szerethető jobban, mint mi, kik viszont, önzetlenül fel is tudjuk érte áldozni életünket, ha kell, hogy megmaradjon ez a föld annak, ami ezer évig volt: magyarnak! —

De ha mi teljes hazafias érzetünk ez ünneplés örömeinek szenteljük, éppen nekünk kell a mult tapasztalásából erőt és reményt meríteni a jövőre, mert sajnos, éppen mi gazdák vagyunk azok, kik a jelent legnehezebben érezzük reánk súlyosodni!

Azért nem térhetünk ki az elől, hogy midőn ezen disztülést az ezredéves magyar hazának emlékére mi Zalamegyei Gazdasági Egyesület megtartjuk, — akkor ne hangsúlyozzuk azt, hogy mi a nyomasztó helyzetet érezzük, és nemzetünk ezen nagy ünnepein ne tegyünk egy szent fogadalmat: hogy minden téren kötelességünknek ismerjük a 12 milliónál több gazda testvéreinknek életfenntartásáért küzdeni, hogy azon súlyos gazdasági válság, mely éppen az ezredévesre vált elviselhetlenné, — a hazát és nemzetet fenntartó nagy magyar gazdaközönseget össze ne törje. —

Mert kik foglalják el helyeinket, ha mi elpusztulunk? Lehet, hogy új, és talán jobb adófizetők, mint mi vagyunk. — Itt e gondolatnál valóban elszomorodva emlékszem vissza pár év előtt egy-két, hála Istennek csak egy-két, politikusunk igazán eliszonyító nyilatkozatára, hogy a mostani középosztály és földműves pusztulásán busulni felesleges, mert egy új, egy tevékenyebb, egy értelmesebb elem fog helyére tofolni, — és végre is az állambatalom szempontjából kevésbé fontos az, hogy ki az adófizető, csak jó és pontos legyen az. — Valóban exorbitans aberrációja a politikus felfogásnak, és gyászos megnyilatkozása az ál-hazafiságnak! —

Hát csak az anyagi csel képezheti egy állam hatalmi funkcióját?! — Az erkölcsi értéke annak, ki ezt az állambatalmat táplálja, fenntartja, védi, nemzetiségé teszi, az nem ponderál?! —

Azt hiszem, hogy éppen az erkölcsi értéknek és érzésnek támasza az, a mi meghozza egy állambatalomnak anyagi erejét is!!! —

S ha mi elpusztulunk, újak, mások jönnek, kiket nem köt e hazához, ehhez a földhöz, sem a régi multnak dícső tradíciója, sem a vernek, sem az anyanyelvnek

Középen ülnek a menyasszony és vőlegény. A menyasszony olyan, mint az alabastrom szobor, szép, de hideg, érzéketlen. A vőlegény barna-piros arcán csupa derű.

A kolostor csengettyűje megkondul. Ez hívó hang az esküdtető szerzetes számára, hogy a násznép várja: jöhet végezni a szertartást.

Nem sokára egy másik — kissé gyöngébb, de közelebről jövő csengettyűhang figyelmezteti a jelenlevőket, hogy a pap a szentélybe lép.

A bogárdöngésre figyelő csendben megjelent pater Pacificus magas, sudár, tiszteletet gerjesztő alakja.

A menyasszony — mikor a pap az oltárhoz lép — erősen megrázkódik s megkapja vőlegénye kezét, hogy össze ne essék. A vőlegény suttogó hangon kérdi: mi baja? Talán jó volna szabad levegőre mennie?

A sápadt menyasszony fejtét rázta.

— Semmi, semmi! Minden jó lesz mindjárt.

Kezdetét vette a szertartás.

A szerzetes mély, rezgő hangon intézte a vőlegényhez a szokásos kérdéseket. Erces, határozott hangon felelt az mindegyikre.

Mikor a menyasszonyra került a sor, még mélyebb, még rezgőbb lett a sápadt szerzetes hangja.

— Jolán, az anyaszentegyház nevében kérem: szereted-e ezen tisztas férfiut?

(A válasz valami fuldoklás, értelem nélküli hang volt.)

A szerzetes tovább folytatta:

— Akarod-e őt házastársul?

(Ismét az a kínos fuldokló hang.)

— Nem tettél-e valakinek ígéretet vagy fogadást?

Erre a szép menyasszony fölkapta alabastrom fejét.

átöröklött édes kapása, sem a rajongással vált hazaszeretnek szent kultusza; csak a létkérdés hideg mérlegelése, hogy az a pontos adófizetés meddig hoz itt több kamatot, mint másutt, mily magasan gyümölcsözött a tőkebefektetést ez a föld, és ez az államköteleki jog? — Nem fogja sem vagyonát, sem életét érte áldozni, könnyű szívvel keres új hazát, mert legyen bár állampolgári joga magyar vagy más, csak állampolgári kötelessége legyen előnyösebb és hasznosabb! —

Hazafiságot, hazaszeretetet importálni nem, azt csak nevelni és örökölni lehet! —

A második ezredév küszöbén fel kell ébrednünk tespedésünkből, meg kell törnünk a jelennek súlyos fojtó nyomását, teljes akarattal, munkával és erővel egy szebb jövőnek megalkotására önmagunkért, mi természetadta jogunk, — és a hazáért, mi honfűi kötelességünk! —

E feladat megoldására a magunk körében a Zala-megyei Gazdasági Egyesületnek, mint hivatott uttörőnek, jut a fő szerep, hogy felölje magába tagjainak érdekeit, megmutassa munkásságának irányát, megvalósítsa céljait, — összeforrasztva egy egységes akaratnak erejévé mindazon módozatokat, a melyek által minden méltányos és jogos követelésük kielégítésére találhatnak. — Legyen szabad ez emlékeztetés közgyűlésen felújítanom t. tagtársaim emlékeiben, ha csak pár rövid szóban is, egyesületünk történetét, melyből láthatjuk, hogy az mindig megvannak nemcsak legjobbjait, de annak tekintélyes részét gyűjtötte össze a közös munkálkodásra. —

A Z. G. E. létesítése még a Bach korszak alatt kezdődött, a mikor is több lelkes birtokosa megyénknek erre a mozgalmat megindította. — A Z. G. E.-nek iratárában ma is meglevő névjegyzékben megyénknek akkori birtokosai közül feltalálhatjuk minden régi megyei családnak tagját, kik az alapítás körül fáradoztak.

Az engedély az egyesület megalakítására még 59-ben adatott meg, de mivel létesülésében politikai tendenciától tartottak, sok halogatás után létesülhetett csak, első alapszabályaival német nyelven, — melynek eredetije ma is megvan irattárunkban; de végleg az Egyesület 1860-ban alakult meg, ekkor már magyar alapszabályokkal. — Első elnöke 1860—1865-ig Oszterhuber József volt, jegyzője pedig Svastics Benó; 2-ik elnöke 1865—68. Bottka Mihály, titkárja Svastics B. — 1868-ban elnöke lett Hertelendy Kálmán, ki képviselővé választván, a vezetést Illey László II-od elnök vette át, titkár ez időben Nagy Imre volt; — 1871. elnök: Glavina Lajos főispán, ügyvezető elnök Árvay István, titkár: Szigethy Antal; — 1886-tól fogva elnök Svastics Benó és ügyvezető elnök Háczy Kálmán, és ez idő alatt titkárok: 1888-ig Szigethy Antal, 1888-ban kis ideig Szmodits Victor, és ez év július havától Orosz Pál. — E vezető férfaink munkásságának egyesületünk kebelében, azt hiszem, ez alkalommal is csak elismeréssel és igaz köszönettel adóztatunk. —

Jelenleg az alapító tagok száma 128, — a rendes tagoké 280, — évdíjas tagjaié 6—700. — Az egyesületnek ingó vagyona 35.085 frt, ingatlanban Z.-Egerszegen, mint székhelyen lévő háza és kertje 11600 frt, összesen 46685 frt értékben.

Egyesületünk 36 évi fennállása óta, bár eleinte elég szűk mederben mozoghatott, hivatásának mindig tudatában volt, és idővel, hogy a körülmények folytán mindig tágult munkaköre, megfelelt jótékony feladatának. — De ma különösen fontos szerepkör háránlik reá, mert a mai gazdasági válság közepette a külföldi és a magas fokú technika szülte modern gazdasági rendszernek versenyében nekünk sem szabad elmaradnunk és Egyesületünknek hivatása és kötelessége is, hogy megjelelje a mértékét és irányt, melyet speciális viszonyaink közt alkalmaznunk nemcsak lehet, de e verseny által arra egyenesen kényszerítve is vagyunk.

Milyen t. Közgyűlés! Nem tehetem feladatommá, hogy részletezve jeleljem meg egyesületünknek sokoldalú és fontos feladatait, de tekintettel az alkalomra, mely ma minket összehozott, mégis kötelességemnek tartom ezereves történelmünket gazdasági szempontból igen röviden vázolni, megtanulva abból, hogy mennyire nem szabad lerokkadnunk a jelenlegi válságos helyzet nyomása alatt, hanem minden erőnk egyesítésével egy jobb jövőt teremteni, a hazát és a nemzetet fentartó munkában az

Megragadta a szerzetes kezét. Szeme... lényes sugárban, arca égő pirban mondták, hogy nem akar, nem bír, nem fog hazudni.

— Tettem, esküszöm, hogy tettem. Nem hazudom az Istennek. Kálmán, hallgass meg! Azokon legyen átok, kik elszakítottak tőled. Én szeretlek, Kálmán. Esküszöm! Esküszöm!

A lángoló arcu nő térdre esett a szerzetes előtt; átkarolta annak lábait; csókolta a durva kámzsát és esküdtött rémséges szavakkal, lázasan. A sápadt képű szerzetes gyöngöden bontakozott ki a menyasszony karjai közül és eltávozott az oltár elől. Azon a sápadt arcon egyetlen csilláma sem jelent meg az indulatnak. Fölsietett szobájába és bezárkózott. Hogy ott benn, abban a komor cellában, hol a halálón és a feszületen kívül semmi ékszer nincs, minő viharzása volt lelkének, azt csak az tudta, aki előtt nyitva van minden szív.

A menyasszonyt nem bírták elvinni a templomból. Utat tört magának: rohant a szerzetes után. Térdre esett annak bezárt ajtója előtt és mondta az esküt, hogy mily nagyon szereti azt a sápadt képű szerzetest. Itt már nem lángolt arca, nem lényelt két szeme, hanem csak nézett mosolygó, ijesztően réveteg szemekkel.

Elvezették. De eljött másnap is és eljött mindennap a szentferenciek templomába. Letérdelt az oltár elé; csókolta annak hideg követ és esküdtött Kálmánnak örök hűséget, esküdtött szakadatlanul.

Pater Pacificus pedig cellájában a feszületet szívéhez öltelve imádkozta a szolozsmákat.

oroszlán részt magunkra venni, mi számunknál, képességeinknél és hazánk kulturális viszonyainál fogva minket, gazdákat megillet.

Midőn őseink e haza földjét elfoglalták és megalapították, hosszúideig igen kevés, majdnem semmi volt az a tevékenység, melyet a gazdálkodás lekötött. Kevesen is voltak, igényük pedig meg kevesebb; a mire akkor szükségük volt, azt majdnem minden munka nélkül megadta a föld maga, vagy megadta az ellenség kényszerűségéből. De az állandó letelepedés csakhamar meghozta azt, ami a vándorlás korszakában ismeretlen volt, hogy ugyanazon helynek kellett évről évre megadni az élet-szükségletet. Nem lehetett felkeresni és új mezőket, fölvekat, erdőket felkeresni, ami újra táplálta dúsan állataikat és őket magukat. A helyhez kötöttség megkívánta az elsőkapavágást és ez meghozta az első kalászt. A terület arányához mérten csekély népesség, kis látkörrel és igényekkel, a közlekedési eszközök teljes hiányában, minden verseny nélkül, csak kevés életszükségleti cikk fogyasztását követelte és a termelés fokozását kizárta, nem lévén a fölöslegnek fogyasztója, tehát értéke sem.

Gazdasági viszonyaink fejlődése hazai művelődés történetünk keretében tartozván és abból ismeretes lévén, itt csak röviden jelezhetem, hogy a honalapítás küzdelmei után mindjárt első bölcs és szent királyunk István alatt a keresztény vallás felvételével eszakiakozott nemzetünk a többi nyugot európai nemzetek kulturális törekvéseivel, és az idegen hittérítők, kik a hazában elszőlődének abból az országból, mely az ő világ műveltségének és kultúrájának már századok óta fészke volt, az új vallással új erkölcsöknek — és kulturális eszmék magvainak elhittőivé is váltak. — Annál inkább terjedett ez, midőn a szomszéd nemzeti surlódások folytán a nyugati népekkel jövevények érintkezésébe. — midőn az Árpád-házbeli királyaink a nyugati népek fejedelmeivel családi és szomszéd érdekközi összeköttetéseket létesítettek, midőn az Anjou házbeli uralkodók, kiket nem kis számmal követtek olasz hívek, — új izlést, látkört és igényeket terjesztettek szét, ami csak tángult és fokozódott a Dalmát és Velencei háborúk, úgy Nagy Lajosnak olaszországi diadalmas hadjáratait, valamint a kereszties hadak átvonulásai által.

A majdnem folytonos háborúk miatt a szomszéd népek és olygarchák ellen állandóan fegyveres hadak és zsoldosok fentartására lévén uralkodóinknak szükségük, a nemesség is kizárólag a fegyverforgatást tartotta hivatásának, így csak a nép kis része foglalkozik földmíveléssel, nem is a magáén, hanem mint jobbágy és az összes termelés a belfogyasztásra szorítkozik, mely oly mérvben emelkedik, amint a népesség szaporodik, és a mennyiben a fegyveres hadak és zsoldosok szükségletei azt igénylik. A nehézkes és igen kis mérvű kereskedés folytán, inkább csere-, mint pénzbeli üzletek közvetítésével a termelés és tenyésztés feleslegéből oly cikkek szereztetnek be, melyek az idegen népekkel történt érintkezés folytán előállott igényekkel új szükségletet képeznek. — A már 1025-ben vert rézpénzt I. Béla 1050-ben ezüst pénzzel szaporítja, míg *Róbert Károly aranypénzt* veret I arany forintot 90 ezüst fillér értékben; *ugyan ő új adórendszer hoz be, Nagy Lajos pedig az ősiséget és kilencedet állapítja meg 1351-ben, és ez időtől ülteteti be Tokaj vidékét szőlőessé.* — 1100 körül a selyem tenyésztés Görögönből átmev Olaszországba. — *1200-ban Anglia már borkereskedést köt Bordeaux-val,* — 1300. körül a lópor feltalálásával a fegyverek készítése kezdődik. *A török hódítások és uralmak erősen visszavetették hazánkat kulturális és gazdasági haladásában, de viszont a basák kényuralma, kapzsúsága és adói kényszerítik a népet a földmíveléssel mindinkább foglalkozni, hogy terményeivel fizesse az adókat.* — Természetesen ezen időszakban még csak a legkisebb körű növénytermelés képezi e foglalkozás tárgyát, és inkább az állattenyésztés terjedtebb. 1475-ben a cukorfinomítás lesz feltalálva és nem sokkal reá, Lyonban a selyem kézműipar meghonosítva, ugy az első bank Velencében 1590-ben. — 1600-ban az üvegmetés Lehmann Gáspár által, a köszörülése pedig hollandi Jansen által lesz feltalálva, — ugyanekkor a *dohánytermelés Virginianban, míg 1650-ben a burgonya termelés meghonosítva Berlinben,* — a *gőz mozgó ereje gépek szerkesztéséhez a francia Savenay által 1699-ben,* — 1710. körül a Lombe féle forgógép, — a *répacukorgyártás 1747-ben Németországban,* — 1801-ben a *vasutak lerakása Angliában,* — és, *mint minket speciálisan érdeklőt, el nem hallgathatom, 1803-ban a keszthelyi Georgikon felállítását Gr. Festetics György által,* — *mindezek tenyészőivé váltak a gazdasági, ipari, kereskedelmi és közlekedési eszközök hatalmas terjedésének, nagy lökésekkel terelve az európai, és így hazai gazdaságunkat is a mai modern,* — *mondhatni művészi, mestersége felé;* — mert a népeknek mind sürübb érintkezésével és biztosságával, új ipari és gazdasági cikkek lesznek ismertekké és szükségletté, — a csereüzletet megkönnyíti a pénzforgalom, új gazdasági termények meghonosításával már nem a direct fogyasztást, hanem az új igények szülte szükségletek megszerzésére fordított termelés feleslegét hozza meg.

Az 1848-iki forradalom nemcsak nálunk, de Európaszerte oly társadalmi és gazdasági átalakulást teremtett, melynek óriási kihatásai és eredményei nem maradhattak el. — Nálunk nemességünk nagylelkű áldozattal megszűnteti a jobbágyságot és a föld tulajdonjogát birtosítja mindenkinek, ez által megszűnik a robot munka, mindenki magára és a magára fordítja fáradságát és értelmét, — magáénak biztosítja a földet, melyet művel, ápol, javít, — szereti, mert ez biztosítja létét és gyermekeinek hagyhatja örökül! —

Korunkban végre, a tökélyre vitt közlekedés könnyűsége, gyorsasága és elég olcsósága, valamint az ipar-és kereskedelem óriási fejlettsége a műveltség és izlés finomításával, — a gazdasági tevékenység sokoldalúsága a hatalmas technikai vívmányok alkalmazása mellett, meghozta a nemzeteknek közelségét, versenyt, — úgy

hogyan ma az összes államoknak politikai funkcióját jó részben azon versenygés veszi igénybe, hogy minél előbbban szerezhesse meg polgárainak a szükségeseit, és minél drágábban értékesítse külföldön feleslegét; ezzel emelve a polgári jólétet, és ez által szilárdítva meg az állam hatalmát és tekintélyét! — Szóval, előállt a világkereskedelem képzeltet felülmúló arányában, áldást hozva az összemberiség kulturális haladására és jólétére, de megteremtve ez által természetesen és viszont a nemzeteknek egymás közti gazdasági, ipari és kereskedelmi harcát!! —

E 3 tevékenységi körnek fölvirágzása kétségkívül elválaszthatlanul van egymásra utalva, — de mégis, — miként a kulturális világversenyek eredménye okvetlen azon jogos törekvése mindegyik államnak, hogy saját jólétét kivívassa, — e három tevékenységi kör mind-egyikének épügy jogos aspirációja azt fejleszteti, hogy megteremtse azon osztálynak, mely azzal foglalkozik, természetadta jogát, a tisztességes megélhetést, valamint fáradságos munkája gyümölcsének élvezhetését!! —

Azért bármelyik osztálynak ezen törekvéseit nem elítélni és akadályozni, — de becsülni és elősegíteni kell, ha az a másiknak rovására vagy elnyomására nem akar érvényesülni; — hiszen ez oly természetes és jogos, mint az életfenntartás ösztöne. —

És hogy mi, dacára azon óriási fejlődésnek, melyet e rövid visszapillantásban eseteltem, ma még is egy elviselhetetlen gazdasági helyzet nyomorúságát szenvedjük, annak valjon mi lehet oka, és miben állhatna elhárítása? —

Meg fogom kísérteni, hogy t. tagtársaim türelmével túlságosan vissza ne éljek, csak főbb vonásaiban reá mutattai.

Meghódított országunk geographiai fekvésénél fogva is, majdnem az egész 1000 éven át folytonos létküzdelmet vívta, nyugoti szomszédai folyton beolvastani törekedtek, keleti szomszédai pedig teljesen megsemmisíteni.

És e két tűz közé szorítva ez a maroknyi magyar nép nemcsak fenntartotta hazáját, hanem a nyugoti civilizációnak megnyitva azt, erősödni, független hatalommá fejlődni is tudott; sőt elgázolhatlan akadály lett a kelet romboló hadjáratainak, mely Európát és a kereszténységet fenyegette.

E folytonos létért való küzdelemben találta az 1848-iki ujjászületes európai mozgalma hazánkat, mi ismét csak minden erőt az elnyomatás küzdelmében emészett fel, erre következően egy korszak, mely minden fejlődést céltatosan elfojtott.

A történelmi alakulás kedvező fordulata és egy nemesen érző uralkodó akarata visszaadta szabadságunkat és alkotmányukat, és most midőn egyszerre a békés munkára fordíthatuk erőnket, — készületlenül és messze elmaradva a külföld eddigi haladásától, talált minket a fellendülésnek ezen aerája. —

Tapasztalatlanul, anyagi erő nélkül kellett felvennünk a versenyt minden téren, a modern igények szerint, gazdasági ujjalakulásunkban.

A külföldnek hatalmas gazdasági fejlődése a nagy termelést idézte elő, és nekünk drága hitellel, nehéz viszonyok közt kellett e versenyt felvenni, ha teljesen elnyomatni nem akartunk. Idegen, új világrészek öserejt, beláthatlan kiterjedésű területei óriási termeléssel árasztották el Európa piacait, támogatva az olcsó szállítási képesség által, így rákényszerítve gazdálkodásunkra az intenzív átalakításokat: a mi midőn gyümölcsöseit hozta volna meg, — akkor új ellenségek támadtak ellenünk az idegen államok versenyében és vámrendszereiben, úgy, hogy a dunementi államok és Oroszország nemcsak kisorsított bennünket fogyasztó államainkból, de még helytelen vámpolitikánk által előtörték saját piacainkat is. — Németország védvámokkal vette magát körül; — a nagy, sőt a kis tőke is kihaszánlta hitel-igényünket uszorával, és az államhatalom intező körrei elmulasztották egy olcsó hitel megnyitására olyan agrár bank létesítését, a mely oly alacsony kamatlább mellett dolgozhatott volna, mint egy sem ezen kívül; hisz már a közvetett haszon a legnagyobb adófizető osztály megmentésével, elég kamatozás lett volna; — nagy iparunk és kereskedelmünk, azzal az állami támogatással, melyet ostentative és teljesen megvontak a gazdaközönségtől, nem helyesen felfogott érdekében gazdasági fejlődésünk rovására és annak elnyomásával törekedtek felvirulni, a helyett, hogy vele együtt, lépésről-lépésre akart volna haladni, megteremtve önmagának a biztos fogyasztót a nagy gazdaközönség jóléte által; — az összes hatalmas óriásiilag szaporított hadereje minket is ilyerművi fegyveres felszerelésekre kényszerített és e mellett az államháztartás gépezete roppant kiterjedésében és követelményeiben, enormis terheket is rőt reánk; legújában a tözsebei különbözeti üzletek rettenetes játéka, — az árat a termelési költségen alól mesterségesen lenyomva és minden piacot megmételvezve ez üzérkedésével; — az órlési engedélyek; — a merkantilista érdekek felkarolása egyes nagy pénz hatalomnak kedvéért; — a nagy tőkének s pár hatalmas képviselőjének befolyása egyes politikai és társadalmi mérvadó körökre, hogy vaksággal verje meg azokat, kik sorsunkat intézték, mert csak vaksággal vagy bünös érdekek lehet egy államban, mely tisztán agrár állam, a gazdaosztályt megfojtani akarni, hogy a másik 25%-nyi népek ismét 1%-je halmazokra gyűjthesse kincseit; — mert a merkantil érdekek felkarolása csak akkor válhat nemzeti vagyonosodásunk eszközévé, ha az agrár törekvéseket el nem öli; nálunk pedig egyenesen öngyilkosságot követ el, ha minket tönkre tesz; — a fényűzés, mely társadalmi érintkezéseinkben olyan nagy követelésekkel lép föl velünk szemben, hogy a mi vagyoni helyzetünk azt meg nem bírhatja, az az általános stréberség és gazdagsági vágy, mely épen a példát adni hivatott körökben előtűnk áll, megantortítja a szerény igényét is, elvesztve erkölcsi és anyagi egyensúlyát: s végül felemlíthetnm talán a monometallizmust, egy nehéz és sok oldalról megfonto-

landó tanulmányt igénylő kérdést. — és én nemcsak a fokozódó terhódítás által, mely mindinkább a bimetalizmus felé fordul, hanem a kérdés lényegéből merített meggyőződésből kifolyólag is, gazdasági érdekeink ellen valóan tartom, és mindenesetre egyik okozójának a rohamos árak esőkenesére. — E kérdésre itt bővebben kiterjeszkednem csakugyan nem lehet, csak arra szorítkozhatom, hogy mi is utján vagyunk az arany valutának és ha ma még papírral fizetünk is, azért az árhanyatlátnak mi reánk is megvolt a hatása, miután a többi országok áruai az aranyváltás miatt árszökkenést szenvedtek; az is bizonyos, hogy mióta az ezüst megszünt általában fizető pénz lenni, az óta esőkentek az árak, kevesebb levén ez által a pénz, kevesebbet is adtak belőle az árukért, vagyis az áru értéke esett; és az árhanyatlást nem a túltermelés idézte elő, hanem az arany értékének emelkedése, a mely arany azonban ma már nem elég a világforgalom pénzüsségletének kielégítésére, míg 1873. előtt a bimetalizmus idejében a természettel együtt az árak is emelkedtek. Mindenesetre a kérdés csak nemzetközileg volna megoldható.

(Érdeklő tagtársaimat itt figyelmeztethetem e kérdés rövid, de szabatos tárgyalására, a Magyar Gazdák Szemléjében; a brüsseli congressus előadói javaslatában az O. M. G. E. június hó 5-én megtartott bizottsági ülésében.)

Mindez, és még bizonyára egyéb ok is egyszerre nemcsak elég, de feleslegesen sok volt, hogy a magyar gazdát a tönk szélére juttassa; — elég volt, hogy általánossá és melyrehatóvá tegye a gazdasági válságot!

Ma már a válság felett még legmeggröztöttebb ellenesünk sem vitakozhatnak, annál kevésbé, mert oly ajkáról is el lett az ismerve és hangsúlyozva, a mely ajk megnyilatkozásának igazsága elnémit minden ellenkezőt, ez koronás királyunknak ismert kijelentése volt a milleniumi kiállításon!! — — —

És ezért, a hagyományos rajongásszerű szeretethez és törhetlen hűséghez fűződő láncszemet a legmélyebb hálának elszakíthatatlan biztosította magának népének szívében. Felséges Királyunk!! —

Bajainknak ezen legmagasabb helyről jött hangsúlyozása is biztosítékot és reményt nyújt, hogy rajtunk segítve leend! Buzdítás ez, hogy egységes erővel és akaratlaltal a jogos téren kivívjuk helyzetünk javulását!

Minő módon érhetjük el ezt, azt formálják úgy a politikai, mint a gazdasági viszonyok, de mindenesetre vannak általános értékek eszközök, melyeket minden áron meg kell ragadnunk. — Itt sem kell és lehet azt részletesebben kifejtésem, hisz mindnyájan ismerjük a III. Országos Gazdacongressus határozatait és jól tudjuk, hogy azokból melyek a legaktuálisabbak, eleget lesznek hangsúlyozva szakkönyvekben és lapokban, tanácskozányokban és parlamentben is, és ezért csak arra szabadjon felhívni igen tisztelt tagtársaimat, hogy Egyesületünknek e milleniumi dísz-ülésén véssé lelkébe mindegyikünk, hogy mindazon alkalommal és helyen, midőn a magyar gazdaságunknak vitális érdekei forognak szóban, tekintsen el minden más érdektől; csoportosuljon és tartson össze; ne huzzon szét másod rangú kérdések miatt!

Van alkalma, tere, helye és ideje, hol és mikor folyton ébren tarthatjuk e kérdéseket, melyek így közönségünknek vérebe mennek át és dirigálni fogják politikai és társadalmi akciójának kifejtésében és kimerem leplezetlenül mondani, hogy nemcsak jogos, de ma már elodáztatlan érdekeinknek megvédését és keresztül vitélet csak akkor remélhetjük biztosan és alaposan, ha a társadalmi térről átvisszük érdekeink képviseletét a parlamentbe is; elég szomorú és érthetetlen, és csakis így juthatunk e válságba, hogy dacára annak, hogy ez ország választó közönségének legnagyobb százalékát a gazdaságunkhoz teszi ki, még sem tudott saját jól felfogott érdekeiben oda érvényesülni, hogy érdekeink képviseletétől köréből kerüljenek a parlamentbe; kiknek ismeretei, tapasztalásai, érintkezései a néppel lehetővé teszik, hogy érdekekkel és elhatározással bírjanak arra, hogy a birtokos, osztályunk, a földműves népek érdekeit nemcsak ezekért, hanem a haza jólétéért is képviseljék. — El merem azt is mondani, hogy nálunk, kizárólag agricol államban, jó politikusi csak az lehet, ki vagy érdekekkel vagy tapasztalással bír a gazdasági érdekek körül és iránt!

Törekvésünk igazságos, méltányos és jogos; deledgetést más keresetforrások rovására nem hogy nem kívánunk, de el nem fogadnánk; de nem akarhatunk áldozatait lenni egypár szűkkörü és szűkkeblű érdekesoprtoknak.

Követelhetjük a megköthető vámszerződésben, hogy érdekeink megvédessenek és az annál inkább keresztül vitélő, mert találkozni fog az ausztriai agrár törekvésekkel.

Követelhetjük, hogy államhatalmunk tekintélyének egész súlyát latba vesse a nemzetközi vámszerződéseknél, nehogy oly megfoghatatlan hibába essünk, hogy milliókat áldozunk szőlőnk reconstructiójára, de lehetetlenné tesszük az ugy is háromszoros költséggel járó bortermelést az által, hogy beeresztjük az olasz borokat és nem tudom, ha nem akarunk-e engedni a francia nyomásnak, hogy még ezeket is, illetőleg az algiri bort is nyakunkra zúdítsuk, talán azért, hogy a francia kormány valamivel jobb díjtétellel eresse be az állami erdőkből a donga fát? A kincstár haszna nem lesz egy századrésze annak, mit elveszt a nemzeti tőkéből, mert ha a francia bor is beözönlének az országba, akkor non sens volt ugy a phylloxera, mint szőlőnk ujjaalakítási törvénye, akkor elveszte k ez országnak milliói a szőlőbirtokosok pár milliójával; a hamisbor gyártás tilalma necsak törvényben legyen, de az teljes szigorral ellenőriztessék és végrehajtsassék!

Követelhetjük, hogy reformáltassék a tőzsde és a külhüvelzeti üzletek szüntessenek meg, mint Németország szabizottsága is ezt törlendőnek mondta ki, csak a szállítási üzletet jelezve meghagyandónak.

Követelhetjük az őrlési engedély teljes megszüntetését és nemcsak hivatalosan, de tényleg.

Követelhetjük, hogy gazdasági terményeink legalább oly védelemben részesüljenek, mint az ipar termékei:

Követelhetjük, hogy állategészségügyünk viszonyainknak megfelelőleg rendeztessék, a kötelező állatbiztosítás államilag, s nemcsak tüzvész, hanem ragály vesztes esetek ellenébe is, mert ezt államilag szervezve, roppant csekély díjtétel mellett lehetne keresztül vinni, mint éppen ugy az állami tüzbiztosítást is, hogy a milliók ne idegen részvényesek zsebébe vándoroljanak, hanem a gazdaközönség eladósodását némileg enyhítsék; adóhátralékaik abból kitelendek.

Követelhetjük, hogy a gazdasági válság és elviselhetlen közterhek folytán eladósodott kisgazdák birtokminimuma meghatározassék, az ennek megmivelésére szükséges eszközökkel együtt, mely el nem árverezhető, le nem foglalható; hisz ha védjük az államhivatalnokot, a katonát, a nyugdíjast, hogy fizetéseinek egy bizonyos minimuma lenem foglalható, kérdem, miért ne vedhetők így a kisbirtokos? Ennek a munkásságára talán kevesebb szükség van az államnak, mint azokéra?

Mélyen t. Közgyűlés! Felesleges, hogy tovább menjek felsorolásaimban; hisz ma már előttünk fekszik a magyar gazdaság agrár programja, melyet keresztül vinni és elősegíteni, mindnyájunknak önmaga és családja iránti szent kötelessége!!

Epen a jelen viszonyok közt háramlik a magas kormányra, főleg a földművelésügyi miniszterre, ezen elodáztatlan reformok keresztül vitéle!

Az a kormányfő vagy földművelésügyi miniszter, ki ezeket megvalósítaná, olyan halhatatlan érdemet, olyan soha el nem évülő emléket szerezne magának, olyan féltetni munkát végezne, hogy egy második ezredév leteltével méltán az ő emlékének áldozna az utókor, mint a 2-ik ezredév honkötőjének!!

Tisztelt Közgyűlés! Letűnt egy ezredév, melynek elmult szenvedése, de fennmaradt dicsősége; ez öntsön testvérbe új erőt, lelünkbe új reményt és szívünkbe régi testvéri összetartást; s mind e képességeink összhangjába lángoló hazaszeretetet!!

Ezen a dicsőségen épüljön fel a második ezredéves nagy Magyarország, melyhez egy új honfoglalás kell ugy tudományban, erkölcsben és művelődésben, mint gazdasági, ipari és kereskedelmi tevékenységben; elől a nép atyja, a Fírály, körülte gyermekeivel, az ő hű magyar népével!!!

E nagy munkában mi is ott leszünk testünk verejtékével, s ha kell vérevel, lelünk egész rajongásával!!!

Emlékezzünk biboros egyház fejedelmünk arany-szavaira: „Kard szerzete, kereszt tartotta fem“, — mi hozzá tehetjük: „és az éke táplálta e hazát“. — !!! — E fegyverek hármasszövetsége fogja a jövőben is intézni sorsunkat, az erő s hatalom, — a jólét s kultúra, a szeretet s vallás fegyvereinek szövetsége, lassan lassan fogja az elsőnek, mind jobban-jobban emelkedve a másodiknak és örök dicsfényben és igazságban ragyogva az utolsónak ereje!

Forduljunk a legnagyobb hatalomhoz, a Mindenható isteni Gondviseléshez azzal az imával:

Áldd meg és éltesd a második ezredév honalapítóját, felséges apostoli királyunkat, — áldd meg, éltesd és tedd hatalmassá a magyar hazát; áldd meg és támogasd munkásságában megvénk gazdasági Egyesületét!!!

A peronospora elleni védekezés tárgyában

az alispáni hivatal 13.622. sz. a. a főszozolgabírókhoz rendeltet intézti, mely a szőlőgazda közönséget közvetlenül érdeklíti s így azt egész terjedelmében közöljük:

„Jelentés érkezvén be hozzám, hogy a Peronospora Viticola elleni védekezéshez szükséges rézgálic (kék-gálic) a sokkal olcsóbb vasgáliccal (zöldgálic) lessz a forgalomban megkeverve, mely egyáltalán véve nem alkalmas a védekezésre, sőt kártékony hatással van a szőlőre nézve s ennél fogva a hamisítás a védekezés sikerében való bizalmat ingatja meg; szükségesnek látom főszozlabíró urat, 8408/ni. 1896. számú rendelettemre való hivatközással felhívni, miszerint haladék nélkül figyelmeztesse a községek úján a szőlőbirtokosokat, hogy amennyiben a vegyítés olyan volna, hogy a zöld színű rézgálicot nem lehet színe után az égszínkék rézgálicban felismerni, a következő módokon juthatnak a hamisítás nyomára:

1. Ha a már földoltott rézgálichoz szintén vízben feloldott cersavat adunk és a rézgálicoldat ennek következtében kékes-fekete, vagy fekete színt vesz föl: a rézgálicban vasgálic van;

2. ha a feloldott rézgálichoz nagyobb mennyiségű ammoniák-ot (szalmiák-szeszt) adunk és átlátszó kék folyadékot kapunk: akkor a rézgálic tiszta; de ha zöldes-barna csapadék uszkál a kék folyadékban: akkor a rézgálic vasgáliccal van vegyítve.

Önként érthető, hogy e kísérletek egyike vagy másika, avagy — a mi a legcélszerűbb — azok mindene nem a permetezés idején és a permetezéshez már feloldott nagyobb mennyiségű rézgáliccal, hanem jó előre és kisebb mennyiségű rézgáliccal teljesítendő s minthogy a hamisítás veszélyének és következményeinek leginkább azon szőlőbirtokosok vannak kitéve, a kik önmaguk és többnyire a legközelebbi kereskedésből, vagy részletenként több kereskedésből is és a legutóbbi időben vásárolják be szükségleteiket: az összes szőlőbirtokosok egyuttal arra is figyelmeztetendők, hogy akkor járnak el leghelyesebben, ha a járási főszozlabírók által megbízható gyárakból közös költségen nagyobb mennyiségben jó előre beszerzendő rézgálicból fedezik szükségleteiket.

Ez alkalommal tekintettel egyrészt arra, hogy a 25316/ni. 1892.—951. jk. sz. szabályrendeletre fűzött utasítás szerint a permetező folyadékhoz égetett (oltatlan) méz használható; másrészt pedig tekintve, hogy az ol-

atlan méz minősége nem egyenlő s ennél fogva oltott állapotban nem adja ki mindig a megfelelő mennyiséget, de veszít is jó minőségéből, ha nem tartjuk alkalmas száraz helyen és különben is célszerű, ha a permetező folyadék összeállításához szükséges anyagokat előre elkészítjük, jónak látom a szőlőbirtokosok figyelmét a földművelésügyi m. kir. miniszterium által a peronospora viticola ellen való védekezésre 24241/1893. szám alatt kiadott utasításra felhívni, mely szerint oltatlan méz helyett jó kövér, vajszerű oltott mézet is használhatunk, csak hogy ebből 2½ kilogrammot kell 1 kilogramm oltatlan méz helyett alkalmazni; önként értetvén, hogy az oltott méz is kellőleg fölhigítandó, mielőtt a rézgálicoldathoz kevertetik.“

Levél a kiállításhól.

A június hónap vége és a július eleje, mintha csak a kalendárium más részéből tévedt volna ide, nem valami jó időt hozott a kiállításhól. A pompás kis bagolyvár, a melyben a kiállítás meteorológiai állomása tanyázik (tehát itt csinálják a kiállítás időjárását), nem valami nagy népszerűségnek örvendett. Állandóan fehér zászoló lebegett az ormán, a mi tudvalevőleg nem éppen kellemes hírnök, dacára ártatlan színének, mert esőt jelent. Néha a fekete zászoló váltotta fel, a melynek még rosszabb a jelentése: vihar és égiháború közlekedését hirdeti.

S dacára a rossz időjárásnak (a melynek egyelőre vége szakad, mert a ma már piros fehér zászoló azt hirdeti, hogy: tartósan jó, száraz idő várható), az ezredéves kiállítás látogatottsága nem hogy esőkent volna, de egyre emelkedett. Tizennégy tizenöt ezer napjegyes látogató járta be hétköznapokon, harminc harmincöt ezer ünnepeken és vasárnap.

S mikor ezt az örvendetes dolgot konstatáljuk, újra a vidéki közönség dicséretét zengi az ének. Mert ezeknek a látogatóknak majdnem kilenc-tizedrésze a vidékről toborzódik. A pesti ember kényelmes és lusta, s azt gondolja, hogy nyugodtan kilesheti a szép napokat, mikor a kiállításhól megy, mert hisz ugyis itt marad, de a vidékről felzarándoklókat se jégeső, se villámhullás nem tartja vissza, hogy megnézzék az ezredéves kiállítást, ezereves multunk és erős jelenünk kincses tárházát.

Az egész ország tudja ma már, hogy önmaga ellen követ el halálos vétket, aki késekedik a kiállítást megnézni. Tudják ma már mindenütt, — hisz szavahihető tanuk hirdetik országszerte, — hogy büszkesége ennek az országnak csudaszép kiállításhól, s ráfogás, rágalom, félrevezetés, amit drágaságról, lakáshányról nyíltan és titokban hirdettek ellenségeink.

S mennyire fog még szaporodni ez a tudat, ha a háromezernél több tanár és tanító, aki kongresszusra Budapestre gyűlt, hazatérve ugyanannyi apostolává lesz az ezredéves kiállításhól?

De erről beszéljenek ők maguk. Itt csak egyet-mást mondjunk el futólag, ami az ezután érkezőkre vonatkozik.

Ünnepek és mulatságok.

A jövő héttel kezdve hétről-hétre egy-két nagyobb ünnepekre készülnek a kiállításhól. Sokféle nagy, pompás látványosságot terveznek, melyek mindegyike bizonyára sok ezer embert fog a fővárosba hozni. Lesznek a többek közt diszlelvonulások, virágkorzók, virágcsaták, kivilágítások 90,000 izzólámpával, nagy katonai takarodó, 8 katonai zenekarnak együttes hangversenye, művészeste Pálmay Ilka és Kopácsy Juliska közreműködésével, monstre-hangversenyek és dalelőadások a tavon, még pedig külön hölgy- és férfikarra, velencei éjszakák stb. stb.

Minden hétre jut majd egy két ilyen nagyszabású ünnepség ugy, hogy bármikor jöjjön is a vidéki ember a fővárosba, mindig jókor érkezik, hogy egy két ilyen ünnepeken résztvehessen.

Inások és segédek kiállítás.

E hónap 15-én nagyérdemű időleges hiállítás nyit meg Dániel Ernő kereskedelmi miniszter. A mester-inások, segédek és munkások kiállítás az, melyen a saját készítményeiket mutatják be. Azoknak a kiállítás az, akinek ügyessége és izlése, szorgalma és találmányossága záloga a magyar ipar méltán várható felvirágzásának s tanúsága az utolsó tiz esztendő nagy haladásának.

A bejelentett tárgyak már nagy részt ott vannak a kiállításhól s már hozzáfogtak a rendezéshez és katalógus elkészítéséhez is. Már is látnivaló, hogy a legérdekesebb kiállítások egyike lesz ez, telve meglepően szép, izléses disztárgyakkal, a házi szükségletre való pompásan dolgozott cikkekkal, a melyek csaknem kivétel nélkül a magyar iparos meglepő ügyességéről, elmés-ségéről és találmányosságáról s emellett jó izléséről tesznek tanubizonyosságot.

A kiállítás teljes egy hónapig marad nyitva, a mit különösen a vidéki kamaráknak és iparhatóságoknak azzal ajánlunk a figyelmükbe, hogy nagyon kívánatos volna a legtöbb helyen ugyis tervezett tömeges iparos felrándulásokat, legfőképpen a segédek és tanulók felrándulását arra az időre kitűzni, a mikor ez a rájuk oly fontos kiállítás nyitva lesz.

A millenium emlékkoronái.

A fővárosban a legutóbbi napokban egy új és nagyon szép divat kapott lábra. A hölgyek karkötőiről, az óraláncokról, nyakékekről, pénzestárcákról, nyakendőköről eltűntek a régi szokásos formájú apróságok: a szentgyörgy-tallér, a négylevelű löhere, a szerencsediszón és turbános szerencsen a helyüket a millenium ünnepét jelképező, igazán izléses, művészi kivitelű milleniumi emlékérem foglalta el.

Ezek az emlékérmek tudvalevőleg az ország ezereves fennállásának emlékére verettek s egy korona nagyságúak. A legszebb emlékérmek ezek, a melyeket Magyarországon eddigelé vertek. Pompás művek s gyönyörű, mesterséges patina van máris rajtuk. Az érem

egyik oldalát a király kitűnő mellképe díszíti, a másik oldalon a magyar Génusz vezetői kantárszáron Árpád vezér lovát, hogy az új honába, az ősök hajdan földjére vigye. Árpád mögött halvány körvonalakban a felvonuló magyarság látszik.

A vidék jó izlésű dolgokban követni szokta a főváros példáját. Ebben az új divatban bizonyára követni fogja.

Hivatalos rovat.

Az 1888 évi XXIV. t. c. végrehajtására vonatkozó utasítás I. §. 2-ik bekezdése értelmében figyelmelmelvezetnek mindazok, kik adómentes pálinka főzés kedvezményében részesülni kívánnak, hogy ez iránt f. évi augusztus 1-ő napja előtt a zala-egerszegi m. kir. pénzügyőri szakasznál szóval vagy írásban okvetlen nyilatkozzanak.

Zala-Egerszeg, 1896 július 9-én

Botty Lajos polgármester.

Helyi, megyei és vegyes hírek.

Stefanie főhercegnő Balaton-Füreden. Stefanie özvegy trónörökösné f. hó 7-én délelőtt 10 órakor a Baross hajón érkezett Balaton-Füredre. A főhercegnőt a hajóállomásnál Fehér János pannonhalmi főpát, Halbig Ciprián tihanyi apát, dr. Huray, dr. Mangold, Roboz kir. tanácsosok, Pokorny és Janda főudvargátok fogadták. Az özvegy trónörökösné megtekintette Balaton-Füredet, a róla elnevezett Yacht-egylet hajóparkját; az egylet a magas látogatás alkalmából vitorla- és lawa-tennis versenyeket rendezett. A Stefanie Yacht egylet minden lehető elkövet, hogy a tiszteletes vendégnek Balaton mellett tartózkodását kellemessé tegye. A főhercegnő valószínűleg 13-án hagyja el Balaton-Füredet.

Az Ugron párt Nagy-Kanizsán. F. hó 5-én Ugron Gábor s még néhány elvtársa Nagy Kanizsára kiserék le Hévízy Jánost, a kerület országgyűlési képviselőjét, aki ugyanekkor beszámolóját tartotta. Ez alkalommal nem csak a nagy-kanizsai kerületi függetlenségi párt jelent meg a fogadtatási ünnepélyen, hanem az egész vármegyéből az egyes választó kerületek függetlenségi érzelmi választói képviselve voltak. A pályaudvaron Ugron Gábert és társait Dervarics Imre kilimáni földbírtokos üdvözölte. A lelkes fogadtatásért a kerület országgyűlési képviselője, Hévízy János mondott köszönetet. A vasúttól hosszú kocsisorban, elől bandériummal vonultak be a városba. Délután 4 órakor a Széchenyi téren tartotta Hévízy János képviselő beszámolóját. Szóltak még Pázmándy Dénes, Fürster Aurel országgyűlési képviselők, utóbbára nagy hatást kelteve, a pártvezér, Ugron Gábor. — A szonoklatok befejeztével Dervarics Imre a választó közönség nevében nagy lelkesedés mellett csatlakozott az elhangzott programnyilatkozathoz, mely után Tuboly Viktor elnök a gyűlést berekesztette. Este 7 órakor Kis Kanizsára mentek, hol Hévízy képviselő beszámolót tartott; utána Ugron Gábor szólt a nagy számmal egybesereglett közönséghez.

Képviselői beszámoló. Dr. Mandel Pál, az alsó-lendvai kerület országgyűlési képviselője, választókerületében körutat tesz, hogy eddigi képviselői működéséről választóinak beszámoljon.

Köszönetnyilvánítás. Hanty Károly ur, Zalavármegye nyugalmazott levéltárnoka, a Zala-Egerszegen létesítendő városi tisztviselői nyugdíjalap javára ötven forintot volt kegyes adományozni, amely jótékonyágáért a városi tanács halás köszönetét nyilvánítja.

A „Foglar völgy lecsapói” Tarsulat folyó hó 25-én Zala Istvánban a község házánál reggeli 8 órakor választmány ülést, utána 8 1/2 órakor közgyűlést tart, melyre van szerencsém a választmány és a közgyűlés tagjait tisztelettel meghívni. Egyedüli tárgy: Alagsóvíz zsebre szükséges költség megállapítása és megszavazása. Ollár, 1896 július hó 10-én. Szily Dezső sk., társulati elnök.

A megyei központi választmány az országgyűlési képviselő választók névjegyzékének kiigazítása tárgyában a következő hirdetményt bocsátotta ki: Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1874-ik évi 33-ik törvény cikk némely intézkedéseinek módosításáról alkotott 1876-ik évi XVIII. t. c. 2-ik §-a értelmében közhírré tétetik, miszerint a megyebeli választókerületek összes választóinak 1897. évre összeállított ideiglenes névjegyzékét Zala-Egerszegen, a központi választmány székhelyén a megyei irodában, ezen kívül az egyes város, nagyközségek és körjegyzőségek saját választóinak ideiglenes névjegyzékét Nagy Kanizsa és Zala-Egerszeg városokban, valamint az illető nagyközségekben a község házában, kisközségekre nézve pedig a körjegyzőség székhelyén f. évi július hó 5-től 25-ig lesznek közszemlére kitéve, hol is a névjegyzék ezen idő alatt naponként reggel 8 óráig déli 12 óráig a községi előjáróság egy tagjának jelenlétében mindenki által megtekinthető s délutáni 2 óráig 6 óráig lemosható; ezen ideiglenes névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat, ezen kívül mindenkinek jogában áll azon választókerületben, melyhez tartozó valamely község névjegyzékébe felvételt — bármely jogtalan felvételt vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen felszólalni; a névjegyzék kiigazítása iránti kérvények (felszólalások) írásban és pedig a névjegyzék nyilvános kitételét követő 10 nap alatt, vagyis folyó évi július hó 5-től 15-ig, adhatók be és egy beadványba több egyénre vonatkozó felszólalás is foglalható; a felszólalásokat mindenki megtekintheti s azokra folyó évi július hó 16-tól 25-ig bezárólag mindenki, ki a fennebbiek szerint felszólalni jogosítva van, — minden beadványhoz külön írásban észrevételeket nyújthat be, valamint a felszólalások, úgy az azokra tett észrevételek a megyei központi választmányhoz intézendők és a szükséges okiratokkal felszelve azon város vagy község előjáróságánál, melynek névjegyzéké ellen a felszólalás történt, kisközségekben pedig az illető körjegyzőnél nyújthatók be.

Gyászhir. Z. Horváth Gyula ügyvéd, aki előbb Szombathelyen, utóbb Zala-Egerszegen a „Zuhany” című élelapt, majd a „Zala-Egerszeg és Vidéke” című társadalmi hetilapot szerkesztette, f. hó 9-én hosszas szenvedés után, 60 éves korában elhunyt. A család által kibocsátott gyászjelentés: „Alulírottak mély fájdalommal s megtört szívvel jelentik, a felejtetlen jó férj, apa és testvérnek Z. Horváth Gyula ügyvédnek hosszas betegség után életének 60-ik, boldog házasságának 34-ik évében f. évi július hó 9-én d. u. 6 órakor történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 11-én d. u. 4 órakor fogtak a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni s örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-mise-áldozat ugyanaznap reggeli 8 órakor fog a helybeli székesegyházban az Urnak bemutatni. Zala-Egerszeg, 1896. július hó 10-én. Béke porairra. Z. Horváth Győző, Z. Horváth Kálmán, Z. Horváth Lajos, Z. Horváth Mariska mint gyermekei. Boros Erzsébet mint neje. Horváth Emilia özv. Skubics Kálmánné, Horváth Lajos, Horváth Ida férj. Hubai Jánosné, Horváth Géza, Horváth József, Horváth Laura mint testvérei.”

A kereskedő ifjak egyesülete által f. hó 5-én a kaszabai kertben rendezett jótékony célú táncmulatság szép számu közönség részvétele mellett igen jól sikerült. A rendezőség mindent elkövetett, hogy a közönség a mulatságon jól érezze magát. E célból Komáromból a katonai banda jött le, ami sok költséggel járt. Ez okozta azután, hogy habár jelentékeny volt a bevétel, eltekintve a felülfizetéstől utján betölt 48 frttól, melyet a létesítendő városi tisztviselői nyugdíjalap javára adományoztak, jókora összeget kellett a rendezőségnek pótolnia.

Adományok a létesítendő városi tisztviselői nyugdíjalap javára. A zalaegerszegi kereskedő ifjak által f. hó 5-én rendezett mulatságon felülfizettek: dr. Czinder István 7 frt 50 krt, dr. Grünwald Samu 2 frt 50 krt, Botfy Lajos, Graner Géza 2-2 frt, dr. Hajós Ignác, Hajik István 1 frt 50 kr.—1 frt 50 kr., Fenyvesy Miksa, Hary Antal, dr. Roenthal Jenő, Szántó Lipót, dr. Gráner Adótné, N. N., Schütz Sándor, N. N., dr. Szigethy Elemér, Grünwald Mór kávéz, Meier S. (Árkosháza), Kesseldortner N. Fangler Mihály, Rechnitz Sándor 1-1 frt, Eisenstädter Zsigmond, Gernya László, Büchler Jakob, Breisach Samu, Kosztolicz Mór, Klein Ignác, Kluger Salamon (Pozva) 80—80 krt., Szommer Sándor, Wimmer Lipót, Weisz Ignác, Mittelman N., Skultety Lajos, Grosz Győző, Fürst János, Farkas Ignác, Remu József, Simicska János, Kiss János, dr. Halász M., Fuchs Samu, Kummer Gyula, özv. Taly Rozália, Weinberger Károly 50—50 kr., Sebestyén János, Grünbaum Mór, M., Ritscher Gyula, Klein Izsák, Komin Sándor, Fodor Gusztáv, Muth Jakob 30—30 krt., Breisach Vilmos, Lampl Adólf, Balog Mór, Neubrunn Lipót, Kohn (Bpest) 20—20 kr., összesen 48 frt. Mely összeg a létesítendő városi tisztviselői nyugdíjalapot illetvén, azért egy a szíves felülfizetőknek, valamint a mulatság rendezőségének a városi tanács halás köszönetét nyilvánítja.

Jótékony célú mulatság. A z-egerszegi karácsonyi egyesület nyári táncmulatságát ma (f. hó 12-én) tartja a Baross ligetben. Belépti díj személyenként egy korona. Ajánljuk olvasó közönségünk támogatásába ezen nemes célú egyesületet.

Véglegesítés. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter *Puskás Kálmán* segédmérnököt a zalavármegyei állam-építészeti hivatalban állásában végleg megerősítette.

Tanítónő választás. A sümegi felsőlányiskolánál Dusovszky Mariska felsőlányiskolai tanítónő állásáról lemondván, az iskolaszék a lemondást tudomásul vette s az így megüresedett állásra *Grósz Mari* okleveles tanítónőt hívta meg.

Gyászhir. Vettük a következő gyászjelentést: „Alulírottak mély szívvel jelentik, hogy maguk, valamint rokonaik nevében felejtetlen édes atyjuk véghi Vöczköndy Lászlónak, Zala-Egerszeg rend. tan. város II-od jegyzője, s volt 48-as honvéddal, Zalavármegye 48/49-iki honvédegyetel elnökének f. hó 6-án d. e. 11 órakor, hosszas szenvedés után életének 65-ik évében történt elhunytát. A boldogultnak tetemei f. hó 7-én d. u. 5 órakor fogtak a zalaegerszegi róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent-mise-áldozat ugyanaznapon délelőtt 8 órakor fog a Mindenhatónak bemutatni. Zala-Egerszeg, 1896. július hó 6-án. Béke lebegjen hamvai fölött! Vöczköndy László, Vöczköndy Elek, Vöczköndy József, Vöczköndy Imre, Vöczköndy Pista, gyermekei.

Az iparostanulók, segédek és munkások időleges kiállítására tárgyában az ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke, Dániel kereskedelemügyi miniszter, az iparostanulók elnökségeihez a következő megkeresést intézte: „Az ezredéves országos kiállítás időleges kiállításának keretében e hó 15-től jövő hó 15-ig terjedő időszakban az iparostanulók, segédek és munkások képzésükben külön kiállítás rendeztetik, melynek célja, hogy a fiatal iparos nemzedéknek alkalma legyen nemzeti kiállításunkban szorgalmának és ügyességének eredményét bemutatni s hogy e kiállítás révén további fejlődésére és előmenetelére buzdítást nyerjen. Ez időleges kiállítás iránt országoszerre élénk érdeklődés mutatkozott s a már ma is konstatalható eredmény után itélve az meg fog telelni kitűzött céljának. Tekintettel e szakkiállítás speciális hivatására, felhívom a t. elnökséget, hogy a fiatal iparos nemzedéket arra figyelmeztetni és b. hatáskörében odahatni szíveskedjék, hogy a 12.372. sz. a. folyó évi január havában a kereskedelmi- és iparkamarához intézett rendeletben biztosított kedvezmények igénybevitelével a vidékről is minél több segédmunkás tekintse meg ez alkalommal az ezredévi országos kiállítást és közvetlen tapasztalat és szemlélet útján szerezzen tudomást ennek az iparra messze kiható fontos tanúságából. Egyszersmind tudomására hozom, hogy e szakkiállítás f. évi július hó 15-én nyílik meg a kiállítás területén levő „időleges kiállítások csarnokában” s e megnyitási ünnepélyre t. cím képviselőt meghívom.”

Uj plebánosok. A pannonhalmi főpát *Zanathy Bódog* községi gymnasiumi tanárt Zalavárra, *Beck Julián* zala-apátii plebánost Fenyőre és *Bakonyvári Ildefons* pápai gymnasiumi tanárt Zala-Apátira nevezte ki plebánosokká.

Uj anyakönyvvezetők. A m. kir. belügyminiszter Zalavármegyében a gyertyánosi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé *Bobay Geza* helyettes körjegyzőt, továbbá a balatonfüredi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé *Barna Boldizsár* körjegyzőt nevezte ki és mindkettőt a házasságkötésnél közreműködéssel is megbízta.

A nagy-kanizsai kereskedők társulata évi rendes közgyűlésén a tisztújítást következőleg ejtette meg: Eberspanger Lipót elnök, Unger Ullmann Elek alelnök, Schwarz Gusztáv titkár, Maschankzer Mór pénztárnok. Választmányi tagok: Bettheim Győző, Fischer Sándor, Grünhut Fülöp, Gstettner Salamon, gelsei Gutmann Vilmos és Rotchild Samu.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Gyenis Sándor* siklósi kir. adótitkár a letenyei kir. adóhivatalhoz ellenőrré nevezte ki.

Helyettes anyakönyvvezető. A m. kir. belügyminiszter a perlaki anyakönyvi kerületbe *Tóth Sándor* perlaki állami elemi iskolai igazgatót anyakönyvi helyettesé nevezte ki s egyúttal őt a házassági anyakönyvvezetéssel és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

A letenyei járási róm. kath. tanítói járáskör tavaszi közgyűlését Bánok-Szent-Györgyön tartotta meg Kovács Sándor járásköri elnök elnöklété alatt, aki a közgyűlés nevében üdvözölte a gyűlésen megjelent Laskovics Ferenc letenyei esperes-plebánost és kerületi tanfelügyelőt. Fehér Jenő polai tanító „Példaadás és szoktatás” című értekezését olvasta föl. Kovács Sándor letenyei tanító gyakorlati tanítást tartott a maeskről. Felolvasattak a központból érkezett jegyzőkönyvek, Neupauer István járásköri jegyzőnek indítványára elhatározták, hogy a központ közbenjöttével mozgalmat indítanak meg az iránt, miszerint a millenniumi év a tanítóknak a nyugdíj megállapításánál 5, esetleg 3 évbe számíttassék. A közgyűlés befejeztével társas ebéd volt a község vendéglőjében.

A városi kapitányi hivatal lapunk útján is figyelmet az azon háztulajdonosokat, kiknek házuk előtt nem téglával kirakott csatorna van, hogy a házuk előtti víz letelésüül szolgáló árkot mindenkor teljes jókarban tartassák, azt disznókkal telturne ne engedjék s ha abban esetleg gödrök képződnek, azt kiigazítsák, nehogy a gödrökben a víz megálljon s ott bűzös pocsolóvá váljék. Minden e tekintetbeni mulasztásért az illető háztulajdonos teszi a kapitányi hivatal felőlőssé s szigorúan fogja büntetni.

Tanítói fizetések rendezése. Nagy-Kanizsán, ahol a megyebeli városokhoz képest a községi népiszkolai tanítókat aránylag legrosszabul díjazták, a tantestület kérelmére a községi iskolaszék a fizetés rendezéshez komolyan hozzá fogott s kiküldött kebelből egy szűkebbkörű bizottságot javaslatlétal végett. E bizottság javaslata: a megválasztandó tanító kap 400 frt fizetést és 60 frt lakbért. A segédi minőség csak egy évig tartana, azonban ezt a fizetést huznák öt évig, mely idő után fizetésük 500 frtra emeltetnék 150 frt lakbérrel. Ez időtől kezdődnek az ötödéves korpóték. A bizottságnak ezt a javaslatát úgy az iskolaszék, mint a képviselőtestület annnyal is inkább elfogadhatja; mert így rendezés mellett lesz csak a nagy-kanizsai községi elemi iskolai tanítóknak annyi fizetésük, mint megyénk többi városában.

Nestlé gyermektápláltszije, amely 40 évvel ezelőtt Nestlé vegyes Bevegyen feltalált, nemcsak Európában, hanem a többi világrészben is óriási elterjedtségnek örvend s a legelső orvosi szaktekintélyektől és gyermekorvosoktól úgy ajánlatik, mint amely az anyatejnek a legkövetlenebb pótlója s napjainkban minden gyermektáplálédel között első rangot foglal el. Mig a tejet, hogy tovább meglehessen tartani, gyakran szódával, borsavval vagy salicilsavval keverik össze, amelyek idővel a gyermeki szervezetre káros hatással vannak, ez a Nestlé-féle gyermektápláltszjénel egészen ki van zárva. A csecsemők, akiket ezzel nevelnek föl, ezt szívesen eszik, jól néznek ki és megerősödnek; mert állandóan ugyanazon táplálékot kapják. A Nestlé-féle gyermektápláltszjénel felnevelésre és táplálására szükséges összes tulajdonságokat magába foglalja, ezenkívül készítésére is kiváló gondot fordítanak. Végül megemlítjük, hogy eltekintve ama körülménytől, miszerint, mint tejtől, értéke megbecsülhetlen, mint pépnek kiváló sajátosságai vannak és a gyermekek veszedelmes béllhurutjainál, valamint a cholera nostránsnál mint tápanyag, a belet izgató tej helyett jótékonyan használható. Oly tulajdonsága ez a Nestlé-gyermektápláltszjénel, amit az új kor orvosi kézkönyvek joggal említenek föl. Ovjuk a közönséget más, vásári módon hirdett készítményektől, amelyek kizárólag a közönségnek a félrevezetésére szolgálnak. Főraktár az osztrák-magyar monarchiára *Bertlyk F.*-nél van Bécsben (I. Naglegasse 1.) Kapható minden gyógyszerárban és droguista kereskedésekben. Z.-Egerszegen Kaszter Sándor gyógyszerárban.

Irodalom.

Millenniumi történet. Az Athenaeum r. társulat kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munkából (millenniumi kiadás) könyvpiaera került a 72. 73., és 74. füzet, amelyekben dr. Fraknoi Vilmos, a Hunyadiak korának kiváló történetirője, folytatja Mátyás király sziléziai hadjáratának történetét, majd átter Hunyady Mátyás házasságának, az osztrákok ellen hadjáratának, Bécs bevételének Mátyás hadseregének, diplomáciájának stb. ismertetésére. Az egyik fejezet „Corvin János” címet viseli. Ebben Fraknoi a történetadomány legujabb vívmányainak alapján

ismerteti a dicső Mátyás király természetes fiának, Corvin Jánosnak, származása körülményeit, kinek anyjáról a történeti kritika csak annyit volt képes megállapítani, hogy Borbála volt a neve, sziléziai előkelő családból származott. A Corvin Jánosra vonatkozó adatok között közölve van még Corvin János születési horoszkopjának másolata is, melynek eredetije a krakkói egyetemi könyvtárban őriztetik. A 73. füzetben Fraknoi be is fejezi a Hunyadiak történetét Mátyás halálával és áttér a Jagellók korára, mely ennek a negyedik kötetnek második részét képezi. Ezekben a füzetekben majdnem minden lapra esik egy-egy igen érdekes kép, vagy ábrázolat, mely Hunyady Mátyás király korára vonatkozik. A 72. ik füzethez műmellékletül van csatolva „Nándor-Fehérvár bevétel a törökök által“ egy 1522. évből származó nürnbergi színezett fametszet után, „Hunyady János síremlékének“ rajza a gyulafehérvári székesegyházban levő sír után; a 73. ik füzet rendkívül díszes műmellékletét képezi „Victorini Commentum Super Rhetoricis Ciceronis“ című Corvin-kodex címlapjának színes hasonmása. Ez a nevezetes Corvin-kodex Emich Gusztáv cs. és kir. asztalnok, az Athenaeum r. társaság vezérgazdájának birtokában van. Ugyancsak a második műmellékleten Cserna Károly remek rajzában látható Vajda-Hunyadvára a lovagteremmel. Egyes füzet ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

Az Új Világ csodái! (Laurencie Gyula igazgató). Nagyszerű. Ierihatalanul érdekes az az amerikai diszjú, melyet a „Pesti Napló“ kiadóhivatala előfizetőinek és a közönségnek nyújt. — Egykor az emberek távoli esodavilágról álmodoztak, a melyet a fantázia a mesék pompájával, kinekekben kiszámíthatatlanul gazdagnak képzelt el. E csoda világ után való forró óhaj arra ösztökölte a bátor szívűeket, hogy fölkeressék. Sok tévéltség után megtalálták a már szinte mesévé vált utazás után — az Újvilágot. De a forró óhaj nem csillapult, mert a csodákat, a melyeket vártak, nem találták meg. Az a világ tehát, a melyről oly sokat ábrándoztak, csakugyan ábránd világ volt? Nem. Meg volt az, a célt elérték. Csak az élő valóság és a birtok és élet után való kemény harc nem engedte, hogy az álom valóságát észreveggyék. Evszázadoknak kelle elviharozniok, míg az emberiség arra a meggyőződésre ébredt, hogy mit nyert ezzel a világgal. A mit az ósók óhajtottak, azt csak a késő utódok látták teljesítve. Igen, Amerika valódi csodavilág! A mérhetlen kinekek meg voltak, csak mélyen el voltak rejtve a föld ölében, arany, ezüst és más fémek gazdag gityák e földet, úgy, hogy még hosszú idő fog elmúlni, a míg az utolsó drágaságokat a felszínre fogják hozni. És az ország szépségei? Szébbek, mint a milyenekről álmodoztak, nagyszerűbbek, mint a mennyit a legmerészebb fantázia el tudott képzelni, túlságosan gazdag természeti csodákban, a melyekhez hasonlót a világ egy tájéka sem találhatunk. Persze, a legnagyobb, a legkülönösebb csodája e világnak, oly csoda, a mely csak később keletkezett — az ember és az ő művei. Epen a birtok után való kemény harc, a melyet csak lépésről lépésre lehetett elfoglalni, a csodálatos történelmi múlt, a melyről annyi emlékszóbor regél, Amerika embereit azokká tette, a milyenek most; energiájukat megacélozta, erejüket kifejlesztette és elméjüket úgy alakította, a milyenné minden tekintetben eredetien, az ő világ bámulatára lett. Erős kötelék fűz bennünket, magyarokat az új világhoz. Nincs város, gyarmat az új világban, a melyben a magyar elem kiváló szerepet ne játszanék. Amerika Magyarország számára új otthonná változott és csak kevesen lehetnek Magyarországon, a kiknek gondolatai ne kalandoznának át a távolba, abba a világba, a hol egy szív dobog értök, a hol talán egy testvérök, egy rokonok, egy barátjuk él. — Üdvözet, kézszerítés az, a melyet Amerikából küldenek az itt következő lapok anyasországon élőknek. Honfitárs hozta létre technikai tökélyvel ezeket a pompás lapokat, a melyek nemcsak Amerika csodavilágát mutatják minden nagyszerű, szép alakulásaival, de eleven és vonzó leírásokban a szellemnek és szemnek is előváraszolják a csodáit mindazoknak a városoknak és helységeknek keleten, nyugaton, délen és északon, a hol honfitársaink élnek, az új világban! — Ezen diszjú 16, hetenkénti füzetekben 16 gyönyörű képesfődel alatt csak 40 kr-ért kerül kiadásra és Magyarországon mindenütt kapható úgy magyar, mint német szöveggel.

„A magyar nemzet története“ című (Budapest, a Lampel R. féle (Wodianer F. és fia), cs. és kir. udv. kiadóhivatalában megjelenő) milleniumi emlékszerű illusztrált nagy munka egy-egy balad megjelenésében s most vett 40-ik füzetével kezd meg éppen terjedelmének a második felét, vagyis harmadik kötete első füzetét, sokáig díszes kiállításában és érdekfeszítő előadásában. A mohácsi veszedelemmel kezdődik Magyarországnak egy új, de sajnos, egy igen szomorú korszaka. Mohácsnál sirba szállt a magyar nemzet dicső önállósága, s letűnt egykori állami fényének s hatalmának a csillaga. A mohácsi nagy temető jelzi egy új dinasztia trónoglalását, az áldatlan beháboruk, a török uralom évszázadokra terjedő vészes pusztító keresztútját a magyar nemzetnek. E szomorú korszak bekezdésének ecsetelésével foglalkozik a jelen füzet, s vezető történeti előadását a mohácsi vész utáni első két esztendeje alatt (1528-ig) egészen a Gritti és Martinuzziak fellépéséig, azon beháboruban, melyet I. Ferdinánd és Szapolyai János ellenkirályok vívtak egymással a magyar trónért; nem is annyira a harcmezőn, mint a diplomatika egész tárháza fegyverei vel. Szalay Baróti avatott tolla e diplomatikai harcok csodálatos szövevényeivel, nagyszabású, s a mai kor színvonalát megközelítő apparátusával ismerteti meg bennünket, oly remek, könnyen átlátszó előadásban, hogy szinte belevonatra érezzük magunkat a tuskodó felek politikai s diplomatikai szerepébe. Ehhez képest a 40-ik füzet illusztrációi is mindenekelőtt a szereplők egykoru arcképeinek egész halmazával ismertetik meg az olvasót. A füzet külön melléklete pedig: „Izabella királyné bú-

csúja“, az országos képzőművészeti társulat múlapjáról reprodukálva, Wagner S. jeles művészinek ecsetelt dicséri. Azonkívül fűzetünk a következő képek díszítik: V. Károly császár, I. Ferdinand, Mária királyné II. Lajos özvegye, Szapolyai János király, I. Ferdinand ifjúkori arcképe és aláírása, I. Ferdinand Székesfehérvár előtt, Anna királyné, I. Ferdinand nejkene ifjúkori arcképe, Konstantinápoly (XVII. századbeli metszetről). Laczky Ferenc aláírása, Gritti Alajos, (XVI. századi metszetről). Szalay Baróti „A magyar nemzet történetére“, mely még a milleniumi évben 4 kötetben lesz teljes s melynek mindegyik füzeté 40 krajcárba kerül, folyvást előfizethető úgy a kiadóhivatalnál (Budapest Andrassy ut 21. sz.), mint minden könyvkereskedésben.

Elevenélet tapasztalható most minden téren. A nagy nemzeti ünnep hullámzásba hozta az egész magyar társadalmat. A nemzetközi világra szóló kongresszusok pedig a művelt külföld figyelmét irányítják reánk. Nem sokára megérkeznek az európai parlamentek küldöttei is, hogy a magyar fővárosban megtartsák az interparlamentaris konferenciát. Ehez a változatos élethez hozzájárulnak a választási előmozgalmak, a melyek az egész vonalon megkezdettek. Úgy hogy el lehet mondani, hogy a reánk következő időszak eseményekben igazán gazdag és változatos lesz. A napi sajtó munkásai most megkettőztetik munkásságukat, hogy a nagy közönség érdeklődését minden tekintetben kielégítsék. Különösen a „Magyarország“ politikai napilap az, mely jól berendezett hírszolgálatával igazán nagy munkát végez. Az egész nap egymásra torló eseményeit az országgyűlés és egyéb tárgyalásokat mind a legkimerítőbben közli és óriási nyomdai berendezéssel aként állítja elő, hogy a művelt közönség reggel már az ország távolabbi részeiben is olvashatja a n. nap összes bel- és külföldi eseményeit. Ez a maga nemében egyedül álló újítás a közönség által teljes elismerésben részesített, amit igazol a „Magyarországnak“ gyors és nagymérvű elterjedése is. De a „Magyarország“ tartalmánál fogva is részleggel a közönség tetszésére, mert jól értesültsége, élénk és változatos tartalma a művelt közönség igényét a legteljesebb mértékben kielégíti. Vezércikkeit Bartha Miklós írja, kinek ragyogó tolla ma egyedül áll a magyar irodalomban. Bartha Miklósnak a „Magyarországban“ megjelenő vezércikkei oly óriási érdeklődést keltenek a közönség soraiban, hogy egy-egy cikke valóságos eseményszámba megy. A „Magyarország“ szerkesztője Holló Lajos orsz. képviselő, helyettes szerkesztője Inczedy László. A „Magyarország“ előfizetési ára: negyedévre 3 frt 50 kr, egy óra 1 frt 20 kr, egész évre 14 frt. Az előfizetési pénzek legelőszőrűbben postautalvánnyal a kiadóhivatalba küldendők. (Budapest, Sándor utca 2. sz.)

Az olcsó könyvtárból, mely Gyulai Pál szerkesztése mellett oly méltó népszerűséget ért el, ismét több (361—363. sz.) kötet jelent meg a Frauklin-Társulat kiadásában. Egyik kötete Árnycépek (361. szám) cím alatt Csiky Gergelynek, az elhunyt hírneves írónak hét elbeszélését közli; Csiky irodalmi sikereit mint drámaíró aratta, de mint elbeszélő és regényíró is az első közé tartozott. Az „Árnycépek“ elbeszélései ezek: A kis macska. Estella. A mult. A szép Rhodope cipője. Az alibi. A nagyszabeni Medea. Valóper után. (Ez az utóbbi már csak töredék, mert a szerző nem végezhette be.) A 293 oldalra terjedő kötet ára csak 60 kr. — Megjelentek továbbá az „Olcsó könyvtárban“: A rózsafa butor, (362. sz.) France Anatol egyik legszebb műve, franciából fordította R. F., ára 30 kr. Csengics Szmail aga halála, költői elbeszélés (363. sz.), írta Mazsuranics Iván, a néhai horváth bán A horváth költészet e nevezetes termékét Margalics Ede ültette át magyarba, könnyen gördülő versekben Ára 20 kr.

Henneberg-selyem esakis akkor valódi, ha közvetlen gyárából rendelik — fekete, fehér és színes 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, esikös, kockázott, mintázott, damasztot stb. (mint egy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban) stb. A megrendelt áru postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Halottkémii jelentés.

Zala-Egerszeg rend. tan. város területén ez év június havában meghaltak:

- 1) Kiss Imre, 27 év. rk. nőtlen kocsis,
- 2) Kiss István, 72 év. rk. öz. csizmadia,
- 3) Pálly Borbála, 22 év. rk. hajadon, cseléd,
- 4) Tóth Józsefné, Paicsics Kati, 40 év. rk. napszamos,
- 5) Schaffer Anna, 1 nap. rk. hivatalnok gyermeke,
- 6) Horváth Mária, 2 1/2 hó. rk. ttelen.
- 7) Vaszary Béláné, Háczky Anna, 20 év. rk. huszár főhadnagy neje,
- 8) Weisz Miksa, 7 hó. izr. ügynök fia,
- 9) Butterman Jakab, 48 év. rk. nős napszamos,
- 10) Bácsai Erzsé, 7 napos rk. bognár gyermeke,
- 11) Horváth Györgyné, Kenyeres Teréz, 35 év. rk. szolga neje,
- 12) Schreiner Ilona, 2 év. 8 hó. rk. földműves gyermeke,
- 13) Horváth János, 31 év. rk. nős utkopró,
- 14) Berger Farkasné, Ragendorfer Nanette, 65 év. izr. öz. kereskedőné.
- 15) Balog István, 6 év. rk. szabó fia,

Zala-Egerszeg, 1896. július 1-én.

Dr. Graner Adolf v. orvós.

Nyílt-tér.

Köszönetnyilvánítás.

A legőszintébb hálaérzet parancsának engedve, nyilvánosan mondok köszönetet a „Nemzeti Baleset Biztosító Társaság“ tekintetes igazgatóságának és nagykánissai vezérigypnökségének azért, hogy baleset folytán szenvedett káromat a legméltányosabban rendezni sziveskedett. És ezért e jótékony hatásu hazai intézetet s az általa humanus szellemben vezetett baleset biztosítás igénybevételét minden komolyan gondolkodó egyénnek melegeu ajánlom.

Zala-Egerszeg, 1896. július hó 4-én.

Tóth Gyula
kir. pénzügyőri főbiztos.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják halás köszönetünket mindazok, akik felejthetlen édes atyánknak, végli Vöczköndy Lászlónak gyászos elhunytá alkalmával részvétőket nyilvánítani és temetésén megjelenni szivesek valának.

Zala-Egerszeg, 1896. július 10.

Az elhunytak gyermekei.

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösné forrás.

kitünő gyógyviz,
kedvelt asztali viz.

Zala-Egerszegen Ján Ferenc fűszerkereskedésében kapható.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:
UDVARDY IGNÁC.

Ház eladás.

Ujváros utca 76. számú

ujjonan épült ház,

a hozzá tartozó udvarral és kerttel együtt, örök áron eladó. — Bővebb értesítés nyerhető a tulajdonosnál, Zsuppán Gergelynél.

Ház eladás.

Zala-Egerszegen a Wlassics Gyula (Iskola) utcában 19-ik szám alatt levő lakház, a mely öt szoba, két konyha, egy kamra, két pince, két előszobából áll, két faház és házikerttel stb. szabad kézből eladó. Értekezhetni alulirt tulajdonossal.

Zala-Egerszeg, 1896. július hó.

Kontor Mihály.

Árlejtési hirdetmény.

A dobrónaki (Zalam.) rk. elemi iskola kibővítése költségvetésileg 1367 frtban megállapítottván, felhivatnak az építési vállalkozók, miszerint **forlyó hó 19-én délután** megtartandó árlejtésre megjelenni sziveskedjenek. — Bővebbi felvilágosítással szolgálhatok

Strausz Flórián
plébános.

Törlesztési kölcsön

földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték $\frac{3}{4}$ részéig 20—50 év közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénzügyet nem mondhat fel. Csekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonyolítás legrövidebb idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: teleknyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

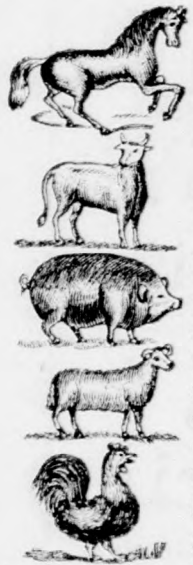
Ingtalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet

Budapest, Váczy-körút 39.

Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi Intézet a monarchiában, egyedüli, mely hatóságok és a tekintélyesebb földbirtokosoktól olcsóny szerüleg ajánlva van.

Ferjem Uram sem ellenzi

David Gyula északi gyógyszerész szépítő szerit használni, mert Spitzer pomádéja (35 kr., 70 kr. és 120 kr.) és Pompadour pasztája (köösége 1.50 kr., 250 kr. és 4 frt) nem valami arcfesték és nem ártalmas, sőt házi foglalkozáskor, vagy kirándulás után megrongált arc- és kézbor ápolására és a csunya szeplo, sömör, májfolt és pattanások elmulasztására éppen szükséges. Egyik nő a Spitzert, másik a Pompadourt kedveli, de makacs arcfoltnál Pompadour pasztám legjobban ajánlható. Arcesulító miteszerek egyedüli mulasztója a **Juvenil** (1 és 2 frt) 3 napi kenés után mintha eljutott volna az arcról. Bármelyik szerem használata előtt csakis **Betegon** különös szappannal kell mosdani, ára szuronyszeg-zárral, szelencékben 1, 2, 3 korona. **Örömöt** szerék ártalmatlan hajföstömmele az öszülőknek, mert az ösz haj tövítől hegyig nem terka-barka, hanem egyenletes szép barna, a ki kívánja, fekete is lesz, a festést pedig még az ismerősök sem vehetik észre. Egy próbáivég 1, 2 és 4 frt.

Antegrin-por. Házi álatok betegségeit vele meggyógyítani, a nagy kárt hozó dögöt, pl. serlesek és juhok közt megszüntetni, tapasztalat szerint 100 drbnál 10—15 kgr., 10 drbnál 1 $\frac{1}{2}$ —2 kgr. szükséges. Különös jó hatású még mint kepor és a kehből eredő nehéz zihálás ellen, megzabáláskor beálló veszedelmes köhika, étvágytalanság, elsoványodás ellen, dacára a jó etetésnek: kemény ganéjzás, vizelethiány és gihszták ellen, hizlálás közben is szükséges olykor-olykor adni. Léptályog, száj- és patajvárvány-nál, bőrkütyegek, általában vértisztítónál Minden gondolkodás és kérdészködés nélkül, hogy mi volna Antegrin Le! beadni Egyszer jó, csakis adag alig kerül 3 krba, melylyel nagy kárt elhárítanak azok, kik óvszerképen hebe-korba adva mindig kéznél tartják. — Egy tekeres ára 40 krajcár, mely elég egy süldő megmentésére. Egy 1 forintos tekeresben körülbelül annyi van, mint három 40 krajcáros tekeresben. Egy kilogrammtól kezdve mérve adatik és ára kilóként 2 frt. Két és fél kilót 5 frtért már bérmentve küldök. 5 kilogramm egybe mérve 10 frt helyett 9 frt 50 kr., de 10 kgramm csak 17 frt. Tíz kerammon felül minden kgramm 1 frt 60 kr. Ötven kiló egy ládában 75 frt. Száz kgramm 140 frt. Kaphatók postá utánvétellel küldve csakis

David Gyula gyógyszerésznél
Eszék, alsóváros.

Richter-fele Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzslésként alkalmazatik köszvényél, eszuznál, tagszagatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzslésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapest**. Bevásárlás alkalmával igen óvatossak legyünk, mert több kisebbbirtéki utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

Richter F. Ad. és társa, csás. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt (Thüringia).

2194./Kig. 896.

Versenyárgyalási hirdetés.

Zala-Egerszeg rend. tan. város képviselő-testületének II. 1352./Kig. 95. sz. határozata folytán több utcai gyalogjárdának és összekötő átjárónak asphalt burkolattal leendő ellátása biztosítandó lévén, az erre vonatkozó újabb zárt-ajánlati versenyárgyalás 1896. évi augusztus hó 1-ső napján d. e. 10 órakor Zala-Egerszegen a városi tanácsközségi helyiségben fog megtartani:

A biztosítandó munka:

Körülbelül 5600 □ meter tértfogatu utcai gyalogjárdának és a szükséges összekötő átjáróknak asphalt burkolattal leendő ellátása és az ennek alapját képező beton s földmunkák.

Felhivatnak versenyezni óhajtók, hogy zárt írásbeli ajánlataikat f. évi július hó 31-ik napjának d. u. 5 órájáig Zala-Egerszeg rend. tan. város pénztárnokánál annyival inkább adják be, mert a később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlattevő köteles szabályszeriten bélyegzett és szabatosan lezárt ajánlatához 2000 frt

bánatpénzt készpénzben, takarékpénztári betét-könyvecskékben vagy állam papirokban csatolni.

Az ajánlati egység árak számokkal és betűkkel is kiürandók.

Az egész ajánlat kétséget kizáró világossággal szerkesztendő.

Az általános és részletes föltételek a városi polgármesteri hivatalban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Az ajánlattevő által kinyilvánítandó, hogy az általános és részletes föltételeket ismeri és

azokat magára nézve mindenben kötelezőnek tartja. — Ezen feltételeknek mindenkben meg nem felelő ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A város fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül tekintet nélkül az engedményekre, szabadon választhasson s esetleg új pályázatot hirdethessen.

Távirati ajánlatok nem fogadtnak el.

Zala-Egerszeg, 1896. július hó 2-án.

Botfy Lajos polgármester.

HIRDETMÉNY.

A Zala folyón levő **bonczódföldi malom** és lakóház, a hozzá tartozó kerttel, telekkel, szántófölddel és rétbirtokkal együtt, szabad kézből eladó, esetleg bérbe is vehető.

A bonczódföldi gazdaság összes élő és holt felszerelése, úgymint igás ökrök, lovak, tenyész tehének, borjúk, mindenemü gazdasági gépek, talajművelő eszközök, szekerek, apró szerszámok stb. szintén eladók.

Bővebb felvilágosítással szolgál alulirott tulajdonos.

Bonczódföld, (u. p. A.-Bagod).

OROSZ PÁL

földbirtokos.

ÖZV. TÁHY ROZÁLIA KÖNYVNYOMDÁJA ÉS NYOMTATVÁNY RAKTÁRA

Jákum-utca 4. sz. **ZALA-ÉGERSZEGEN** Jákum-utca 4. sz.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani 55 év óta fennálló s egy nagy önkirakó és egy legújabb amerikai gyorsajtóval működő

KÖNYVNYOMDÁMAT,

melyet a betűntödek legújabb és legmodernebb termékeivel szereltem fel; mely körülménynél fogva ma már képes vagyok a

sablonszerű nyomdai munkálatok

előállításán kívül bármily néven nevezendő **díszmunkáknak** több színben csinos, izlésteljes és jutányos árak mellett előállítására.

100 drb névjegy 80 krtól feljebb. — 100 drb. esketési és táncvigalmi meghívó 1 frt 50 krtól feljebb. — 100 darab falragasz bélyeg nélkül: negyed ives 3 frt, félives 6 frt, egész ives, (a legnagyobb alakú szines papiron), 8 frt. — 100 drb gyászjelentés 4 frttől feljebb. — 100 drb levélpapír és boríték cégnyomással: 8-ad ives 2 frt, 4-ed ives 2 frt 50 kr. stb. stb.

☛ Szines nyomással készített nyomtatványok a legjutányosabban számíttatnak. ☛

Ügyvédek, bíróságok, lelkészek, végrehajtók, községi és körjegyzők, halottképek részére szükséges nyomtatványok raktáron tartatnak, melyekből 20 iv: kis hivatalos alak 16 kr., nagy hivatalos alak 24 kr., medián 28 kr.

Utadó főkönyvek a vármegye által kiadott nagy medián alakban, továbbá az összesített pótdók kezeléséhez szükséges nyomtatványok szintén készletben vannak s 20 ivenként 20 krért árusítom üzleti helyiségemben.

☛ Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. ☛

A nagyérdemű közönség becses megrendeléseit kérve, maradok

kiváló tisztelettel

ÖZV. TÁHY ROZÁLIA

könyvnyomdatulajdonosnő.